

Asia: OM 31/41/2015

Lapsenhuoltolain uudistaminen

Yleistä

Onko teillä yleistä lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta?

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ toteaa, että opetusministeriön työryhmän ehdotukset uudistuksista lapsen huoltoon ja tapaamisoikeutta koskevaan lakiin ovat tarpeellisia. On hyvä, että lainsäädäntöä uudistetaan vastaamaan yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia.

Lapsenhuoltolain yleiset säännökset (1. luku; 1-5 c §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

OAJ kannattaa työryhmän mietinnön ehdotusta siitä, että 4 §:n 1 momenttiin lisätään, että huoltajalla on oikeus päättää lapsen koulutuksesta. Ainakin lainkohdan perusteluissa on tarpeellista tuoda esille, miten erilaisissa lapsen koulutukseen liittyvissä tilanteissa tulisi menetellä, jos huoltajat eivät pysty yhteistyössä toimimaan lapsensa edun mukaisesti. Tällä hetkellä huoltajien väliset erimielisyydet mm. lapsen koulupaikasta, uskonnon opetuksesta (KHO:2004:99) ja muistakin lapsen opetukseen liittyvistä asioista heijastuvat niin, että koulussa ei pystytä täysin keskittymään koulun perustehtävään eli lapsen opetuksen järjestämiseen. Koulut joutuvat mm. antamaan aluehallintovirastolle lausuntoja liittyen oikaisuihin, jotka koskevat yhteishuoltajuudessa olevien lasten koulupaikkoja.

Perusteluissa tulisi tuoda esille myös, että yhteishuoltajien tulisi yhdessä osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön mm. niin, että tapaamiset koulun ja huoltajien välillä lapsen opetukseen liittyvissä asioissa järjestetään samaan aikaan, eikä molemmille huoltajille järjestetä niitä erikseen.

OAJ kannattaa myös uutta mietinnössä ehdotettua 5 a §:ää, jossa säädetään velvollisuudesta ilmoittaa aiotusta muutosta. Tämä mahdollistaa ottamaan hyvissä ajoin huomioon myös sen, onko asialla merkitystä lapsen koulunkäyntiin esim. lapsen koulupaikan suhteen.

Huoltajat ja tapaamisoikeus (2. luku; 6-12 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Mietinnössä ehdotetaan, että 7 §:n mukaan vanhemmat voisivat sopia, että vanhemmalla, joka ei ole lapsen huoltaja, on sama oikeus kuin huoltajalla saada lasta koskevia salassa pidettäviä tietoja viranomaisilta ja yksityisiltä palveluntuottajilta joko kaikissa tai sopimuksessa määritellyissä asioissa. Vanhemmat voivat sopia tästä myös muun henkilön kanssa. Vastaavaa mahdollisuutta esitetään myös lain 9 §:ään. Tietojensaantioikeus voidaan siis esimerkiksi rajata koskemaan vain tiettyjä tahoja kuten päiväkotia tai koulua. OAJ toteaa, että näiden kohtien perusteluissa tulisi todeta, että salassa pidettävien tietojen saantia koskevien sopimusten tulee olla selkeitä, eikä sopimusten tarkoituksen selvittäminen voi jäädä koulun tehtäväksi. Tällä hetkellä koulut joutuvat näitä asioita selvittämään ilman riittävää ammattitaitoa. Edelleen OAJ toteaa, että näiden kohtien perusteluissa tulisi todeta myös selvästi, että koulu tiedottaa lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa pääsääntöisesti lapsen huoltajan koululle ilmoittamiin osoitteisiin.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi myös vuoroasumisesta. Mietinnön mukaan vuoroasumista koskevaan sopimukseen on kirjattava, kumpi koti ilmoitetaan lapsen viralliseksi asuinpaikaksi. Virallisella asuinpaikalla tarkoitetaan ehdotuksen mukaan kotikuntalain perusteella määräytyvää lapsen asuinpaikkaa. Kuten mietinnössä todetaan, kotikuntalain mukaisella asuinpaikkamerkinnällä on vaikutusta lakisääteisten julkisten palveluiden kuten päivähoitopaikan ja koulun määräytymiseen. Myös monet yhteiskunnan tuet ja palvelut suoritetaan perheelle sen mukaan, missä lapsen kotikuntalain mukainen asuinpaikka on.

OAJ:n mielestä on erittäin tärkeää, että mietinnössä ehdotetun mukaisesti vanhemmille selostetaan tarkasti mm. ennen vuoroasumista koskevan sopimuksen vahvistamista, mitä vaikutuksia kotikuntalain mukaisella asuinpaikkamerkinnällä on päivähoitopaikan ja koulun määräytymiseen. Asiasta ei voi jäädä epäselvyyttä huoltajien kesken. Lisäksi kuten ehdotuksessakin todetaan, vuoroasumisessa lapsen elinpiirin tulisi lähtökohtaisesti pysyä muuttumattomana niin, että hän voi käydä asuinpaikastaan riippumatta samassa päiväkodissa tai koulussa.

Oikeudenkäynti (3. luku; 14-17 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Huolto- ja tapaamisriitojen tuomioistuinsovittelu (3 a. luku; 17 b ja 17 d §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Vieraassa valtiossa annettu päätös ja lapsen palauttaminen (6. luku; 39 ja 41 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Asetuksenantovaltuus (7. luku; 49 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

-

Liitelait

Onko teillä lausuttavaa liitelakeihin ehdotetuista muutoksista?

-

Vaikutukset

Onko ehdotuksen vaikutukset mielestänne arvioitu asianmukaisesti?

-

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen?

Lisäksi OAJ esittää, että lapsen huoltajalla pitää olla oikeus tarvittaessa tilapäisesti olla poissa töistä esim. keskusteltaessa lapsen koulunkäyntiin liittyvistä asioista.

Kangaste Anu

Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry - koulutusasiainpäällikkö Nina Lahtinen
ja lakmies Anu Kangaste